

2. Kohderyhmä

Kuvailtavan aineiston kohderyhmä

- [Kuvailtavan aineiston kohderyhmä](#)
  - [Milloin kohderyhmä tallennetaan?](#)
  - [Missä muodossa kohderyhmä tallennetaan?](#)
  - [Täsmentäviä ohjeita Marc 21 -formaatisia käytettävistä kohderyhmän ilmaisemiseista kentistä](#)
  - [Esimerkkejä](#)

Milloin kohderyhmä tallennetaan?

Kuvailtavan aineiston kohderyhmä (käyttäjärhmä, jolle aineiston sisältö on tarkoitettu) tallennetaan, mikäli sen merkitsemistä pidetään tarpeellisena. Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä suosittelee, että lapsille tarkoitettua aineiston kuvailussa kohderyhmä tallennetaan kuitenkin aina.

Missä muodossa kohderyhmä tallennetaan?

RDA:ta noudattavissa kirjastoissa kohderyhmä merkitään *RDA:n luvussa 7.7* määrättyllä tavalla (kohta 3 alla).

Kohderyhmä voidaan tallentaa

- (1) koodimuodossa Lisäinformaatiokoodit-kenttään,
- (2) luokituksella (esimerkiksi "(02.053.2)" lastenkirjaa tarkoittavana yleisenä muodon lisälukuna UDK-luokituksessa),
- (3) kohderyhmän lukutaidon tason, ikäryhmän tai kiinnostusasteen osalta numeerisella koodilla ja/tai
- (4) vapaamuotoisena sanallisena huomautuksena (esimerkiksi "AD-keijun jäsenet ja asiakkaat", "Kuntoliikunnan keskusliiton jäsenet", "Taso: alkeistaso") tai rakenteistettuna YSOsta valitun kohderyhmää täsmällisimmin kuvaavain termein (esimerkiksi "lapset (ikäryhmät)", "adoptiovanhemmat", "sokeat", "tuomarit").

Lisäksi voidaan tallentaa tieto kohderyhmän määrittelystä vastaavasta lähteestä, jos kohderyhmän määrittely ei ole kuvailijan itsensä tekemä, vaan johonkin ulkopuoliseen lähteeseen perustuva.

Huomaa: Epäsuorasti kohderyhmän voi tallentaa myös asiansanoituksella (vain niissä asiansanoituksissa, joissa käytetään kohderyhmää ilmaisevia lisämääreitä) ja/tai kohderyhmän ilmaisevalla lajityyppi-/muutosnaston asiansanalla, mutta hauissa nämä eivät vastaa varsinaisia kohderyhmän ilmaisemiseen tarkoitettuja keinoja.

Täsmentäviä ohjeita Marc 21 -formaatisia käytettävistä kohderyhmän ilmaisemiseista kentistä

Kohderyhmä voidaan tallentaa ainakin seuraaviin kenttiin, joista osa on perinteisesti luetteloinnin, osa sisällönkuvailun alueeksi katsottavia:

006/05 Kohderyhmä ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

008/22 Kohderyhmä ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

Kenttiin tallennetaan kirjojen, elektronisen aineiston, musiikin ja kuva-aineiston osalta kohderyhmä (vaihtoehtoina "esikouluikäiset", "ala-asteikäiset", "yläasteikäiset", "lukioikäiset", "aikuiset", "erityisryhmä", "yleinen" sekä "lapset ja nuoret yleensä")

050 Kongressin kirjaston luokitus ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

080 Yleinen kymmenluokitus ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

Kenttiin tallennetaan kohderyhmän ilmaisevat luokitukset luokituksen omia ohjeita ja Marc 21 -formaattia noudattaen.

084 Muu luokitus ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

Kenttään tallennetaan kohderyhmän ilmaisevat luokitukset luokitusten omia ohjeita ja Marc 21 -formaattia noudattaen.

385 Kohderyhmän ominaisuudet ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

Kenttään tallennetaan asiansanoin (ja koodein) aineiston kohderyhmä.

Kohderyhmäfasetin kokoavina otsikkoina käytettävät Library of Congress Demographic Group Categories Term and Code Listin (LCDGT) suomennotet ja ruotsinnotet termit (osakentässä {m}) ja termejä vastaavat koodit (osakentässä {n}) ovat

- "Ikä", "Ålder" [age],
- "Opiskelutaso", "Utbildningsnivå" [edu],
- "Etnisyys", "Etnicitet" [eth],
- "Sukupuoli", "Kön" [gdr],
- "Kieli", "Språk" [lng],
- "Terveystoimintakyky", "Hälsa/funktionsförmåga" [mpd],
- "Kansallisuus/asuinalue", "Nationalitet/bosättningsområde" [nat],
- "Ammatti/harrastus", "Yrke/hobby" [occ],
- "Uskonto", "Religion" [rel],
- "Seksuaalinen suuntautuneisuus", "Sexuell läggning" [sxo],
- "Muu", "Övrig" [soc]

LCDGT:stä ja sen suhteesta kohderyhmää kuvaaviin YSO-termeihin, ks. [Liite 2: Lisäohjeita kohderyhmän merkitsemiseen](#).

521 Huomautus kohderyhmästä ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

Kenttään tallennetaan 385-kentässä olevaa täsmällisempi vapaamuotoinen huomautus aineiston kohderyhmästä, numeraalinen ilmaus kohdeyleisön iästä tms. Nuottijulkaisujen osalta kenttään tallennetaan kohderyhmän soittotaidon/soittotekniikan tasoa kuvaava ilmaus ("alkeistaso", "keskitaso", "edistynyt taso") varustettuna otsikolla "Taso:". Huomaa: ensimmäinen ja-osakenttä alkaa aina isolla kirjaimella.

655 Aineiston lajityyppi/muoto hakuterminä ([linkki formaatin suomennokseen](#) / [linkki alkukieliseen formaattiin](#))

Kenttään tallennetaan aineiston lajityyppi, joka monessa tapauksessa ilmaisee epäsuorasti kohderyhmän (esimerkiksi SLM:n "ammattikirjallisuus", "lastenelokuvat", "miestenlehdet", "seksilehdet", "tyttökirjat", "vanhempainoppaat").

Huomaa: Tietyissä asiansanoissa (esimerkiksi LCSH) on kohderyhmän ilmaisevia lisämääreitä ("Conversation and phrase books (for tourism industry employees)", "Juvenile" yms), joita voidaan käyttää ainakin kentissä **600**, **610**, **611**, **630** ja **650**.

Esimerkkejä

Esimerkeissä on mukana vain ne kentät, jotka sisältävät kohderyhmän joko koodeina, luokituksina tai asiansanoina. Huomautukset ovat kursivilla ja vertailun vuoksi esitetyt Kongressin kirjaston asiansanaston asiansanat ruskealla värillä.

Michael McCarthyn kirjan *Story of the Noah and the Ark* suomenos *Tarina Nooan arkista*. Kohderyhmä on lapset.

008/22 j (*lapset*) *tai tarkempi*

080 1_ ja 820-32 |x (73) |x (02.053.2) |x =945.41 |2 1974/fin/1983 (*luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta*)

080 1_ ja 821.111-32 |x (73) |x (02.053.2) |x =511.111 |2 2017 (*luokka otettu UDC Summarysta vuonna 2017*)

385 __ |m Ikä |n age |a lapset (ikäryhmät) |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p4354>

385 __ |m Ålder |n age |a barn (åldersgrupper) |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p4354>

655 _7 |a lastenkirjallisuus |2 slm/fin |0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s1181>

655 _7 |a barnlitteratur |2 slm/swe |0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s1181>

650 #0 |a Noah's Ark |v Juvenile literature. (*kohderyhmä ilmaistu epäsuorasti LCSH-asiansanoituksella*)

Hanna-Maija Salon ja Anne Silvennoisen soitonopas *Vivo: sello*. Kohderyhmä on 5–8-vuotiaat sellonsoittoa opettajan johdolla opiskelevat lapset, jotka ovat soittotaidoltaan/soittoteknisesti vielä alkeistasolla.

008/22 j (*lapset*) *tai tarkempi*

050 14 |a MT786 |b [hyllipaikan Cutter-numero] (*LCC:n luokka "Music—Instruction and study—Instrumental techniques—Instrumental techniques for children—Stringed instruments—Violoncello—Systems and methods"*)

080 1_ ja [aiheenmukainen UDK-luokka]-053.4/.5 |x (07) |2 1974/fin/1983 (*luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta*)

080 1_ ja [aiheenmukainen UDK-luokka]-053.4/.5 |x (076) |2 2016 (*luokka otettu UDC Summarysta vuonna 2016*)

385 __ |m Ikä |n age |a lapset (ikäryhmät) |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p4354>

385 __ |m Muu |n soc |a oppilaat |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p8131>

385 __ |m Ålder |n age |a barn (åldersgrupper) |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p4354>

385 __ |m Övrig |n soc |a elever |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p8131>

tarpeen mukaan lisäksi lasten osalta tarkemmin numeerisesti

521 1_ ja 005-008.

521 8_ ja Taso: alkeistaso. *(Musiiikin metatiedon asiantuntijaryhmän suositteleva tapa merkitä taso nuottiaineistossa)*

521 8_ ja Nivå: nybörjarnivå. *(sama)*

650 #0 ja Cello |v Methods |v Juvenile. *(kohderyhmä ilmaistu epäsuorasti asiasanoituksella)*

Ilmavoimien teknillisen koulun julkaisema verkkokirja *Alokasopas 2013*. Kohderyhmä on Ilmavoimien teknillisessä koulussa palveluksensa aloittavat asevelvolliset ja siellä palvelevat alokkaat.

008/22 f *(erityisryhmä)*

080 1_ ja 623+656.7-054.5/-057.36 |x (=1.480) |x (036) |2 1974/fin/1983 *(luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta)*

385 __ |m Muu |n soc |a alokkaat |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p27338>

385 __ |m Muu |n soc |a asevelvolliset |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p12816>

385 __ |m Övrig |n soc |a rekryter |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p27338>

385 __ |m Övrig |n soc |a värnplikiga |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p12816>

tarpeen mukaan lisäksi esimerkiksi

521 __ ja Ilmavoimien teknillisen koulun alokkaat.

Marja-Liisa Saunelan kirja *Samalla kartalla 3: Perus- ja keskitason rakenne- ja sanastoharjoituksia maahanmuuttajille*. Kohderyhmä on Suomeen muualta muuttaneet, joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

008/22 e *(aikuiset)*

080 1_ ja [aiheenmukainen UDK-luokka]-054.4 |x (076) |2 1974/fin/1983 *(luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta)*

385 __ |m Ikä |n age |a aikuiset |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p5590>

385 __ |m Muu |n soc |a maahanmuuttajat |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p6165>

385 __ |m Ålder |n age |a vuxna |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p5590>

385 __ |m Övrig |n soc |a invandrare |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p6165>

tarpeen mukaan lisäksi esimerkiksi

521 __ ja Suomessa asuvat aikuiset maahanmuuttajat.

650 #0 ja Finnish language |v Textbooks for foreign speakers. *(kohderyhmä ilmaistu epäsuorasti asiasanoituksella)*

Immo Rautiaisen, Kosti Rautiaisen, Mikko Huotarin ja Jani Komulaisen kirja *Liikuntamaisteri: liikunnan tehtäväkirja: perustehtävät*. Kohderyhmä on Suomen koululaitoksen 1. ja 2. luokan oppilaat.

008/22 b *(ala-asteikäiset)*

080 1_ ja 796-053.5 |x (076) |2 1974/fin/1983 *(luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta)*

385 __ |m Opiskelutaso |n edu |a alakoululaiset |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p38259>

385 __ |m Utbildningsnivå |n edu |a lägstadieelever |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p38259>

tarpeen mukaan lisäksi esimerkiksi

521 __ ja Peruskoulun ensimmäisen ja toisen luokan oppilaat.

521 1_ ja 006-008.

Irene Pärssinen-Hentulan *Matkalla perheeksi: opas adoptiovanhemmille: adoptiolapsen hakumatka ja ensimmäiset yhteiset päivät lapsen kanssa*. Kohderyhmä on ensimmäisen alanimekkeen mukainen.

008/22 e (aikuiset)

080 1_ ja [aiheenmukainen UDK-luokka] |x (02.058.855) |2 1974/fin/1983 (luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta)

385 __ |m Muu |n soc |a adoptiovanhemmat |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p28735>

385 __ |m Övrig |n soc |a adoptivföräldrar |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p28735>

655 _7 ja vanhempainoppaat |2 slm/fin |0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s831>

655 _7 ja föräldraguider |2 slm/swe |0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s831>

Fysioterapia-alan näkövammaiset ry:n julkaisema *Ergo: ergonomiaopas näkövammaisille fysioterapia-alan ammattilaisille*. Kohderyhmä on alanimekkeen mukainen.

008/22 f (erityisryhmä)

080 1_ ja [aiheenmukainen UDK-luokka] |x (02.051+02.056.26+02.057.21) |2 1974/fin/1983 (luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta)

385 __ |m Ammatti/harrastus |n occ |a fysioterapeutit |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p2469>

385 __ |m Terveys/toimintakyky |n mpd |a näkövammaiset |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p78>

385 __ |m Yrke/hobby |n occ |a fysioterapeuter |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p2469>

385 __ |m Hälsa/funktionsförmåga |n mpd |a personer med synskada |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p78>

AD Finlandin julkaisema *4WD: ammattilehti AD-ketjun jäsenille ja asiakkaille*. Kohderyhmä on alanimekkeen mukainen.

008/22 f (erityisryhmä)

080 1_ ja [aiheenmukainen UDK-luokka]-052 |x (061.5) |2 1974/fin/1983 (luokka otettu vuonna 1983 julkaistusta suomalaisesta lyhennetystä laitoksesta)

385 __ |m Muu |n soc |a jäsenet |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p24546>

385 __ |m Muu |n soc |a yritysasiakkaat |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p19047>

385 __ |m Övrig |n soc |a företagskunder |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p19047>

385 __ |m Övrig |n soc |a medlemmar |2 yso/swe |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p24546>

tarpeen mukaan lisäksi esimerkiksi

521 __ ja AD-ketjun jäsenet ja asiakkaat.

Peter Deneffin *Modal Hanon: 50 Exercises for the Intermediate to Advanced Pianist*. Kohderyhmä on soittotaidoltaan/soittotekniikaltaan keskitason ja edistyneen tason pianonsoittajat.

521 8_ ja Taso: keskitaso. (Musiiin metatiedon asiantuntijaryhmän suositttelema tapa merkitä taso nuottiaineistossa)

521 8_ ja Taso: edistynyt taso. (sama)

521 8_ ja Nivå: avancerad nivå. (sama)

521 8_ ja Nivå: medelnivå. (sama)